

ENGELSKE TILSTANDE

Som dansktalende englænder har Blaine Stothard i mere end 30 år fulgt med i, hvordan tingene gribes an på forebyggelsesfronten såvel i Danmark som i England.

AF BIRGITTE JENSEN
& MICHAEL JOURDAN

Hvad var baggrunden for, at den engelske regering ønskede en ny vejledning til skolerne om, hvordan man laver forebyggelse, og om hvad skolerne skal foretage sig, hvis nogle elever har problemer med brug af rusmidler?

I England har vi tradition for den slags vejledninger. Undervisningsministeriet er den instans, der har ansvaret for at lave vejledningerne til skolerne. Ministeriet kan så – som i dette tilfælde – samarbejde med andre organisationer eller enkeltpersoner om indholdet, som i sidste ende skal godkendes af flere ministre, før det blå stempel bliver sat på.

I Danmark har vi ikke den tradition. Vi har vejledende læseplaner for forskellige emner, som eleverne skal igennem, men det er op til den enkelte lærer at bestemme, hvad fx oplysning om rusmidler skal handle om. Vil du anbefale det danske undervisningsministerium at lave vejledninger som fx den engelske på rusmiddelområdet?

Bestemt – det er godt at få et fælles værdigrundlag på dét her område og få alle handlemulighederne på bordet. Det er der meget brug for i England, men i Danmark har I jo den store fordel, at I har haft SSP-modellen i mange år: Hvis børnene har et problem, så er skolerne ikke på bar bund. De er klar over, hvad de skal gøre, nemlig trække på andre instanser. Grundlæggende er der i Danmark en accept af, at det *kan* gå galt for børnene – især i teenageårene – og derfor *skal* instanser som skole, politi og socialvæsen samarbejde.

I England finder man ikke den syns-

vinkel. Der opleves børnenes problemer hver gang som et isoleret enkelttilfælde. Når noget går galt for børn, unge, forældre eller andre, er det noget specielt – det er ikke normalt eller accepteret, at det kan ske, og derfor er der heller ikke et beredskab af instanser, der kan træde til. I Danmark blander man sig og forsøger at finde løsninger. I England blander man sig ikke, og man er ikke altid villig til at prøve at finde en løsning.

Handler det her udelukkende om kulturelle forskelle?

Jeg tror, det er en stor del af forklaringen. I England sker der nærmest per automatik det, at når noget går galt, så spørger man: Hvem er skyldig? Så falder der brænde ned, og det ender eventuelt ligefrem med eksklusion fra skolen. Så er problemet (eleven) væk fra skolen og dermed andres problem. Ude af øje, ude af sind.

Best practise?

Kan man smide børn ud af skolen i England?

Ja, det kan man godt, og det sker faktisk stadig en gang imellem, at børn helt ned til 10 – 11 år smides ud. Den nye vejledning fraråder klart den slags 'løsninger'.

Jeg har interviewet unge mennesker, der nu er omkring de 20 år, som blev smidt ud af skolen. Det var ikke nødvendigvis noget med stoffer – mere fordi deres adfærd saboterede undervisningen.

Det, de unge bagefter siger er, at skolerne ikke gjorde sig nogen anstrengelser for at finde ud af, hvorfor de opførte sig, som de gjorde. De føler sig svigtet og har haft en hård skæbne. Mange har efter eksklusionen drevet rundt en 5 – 6 år uden hjælp, behandling eller lignende

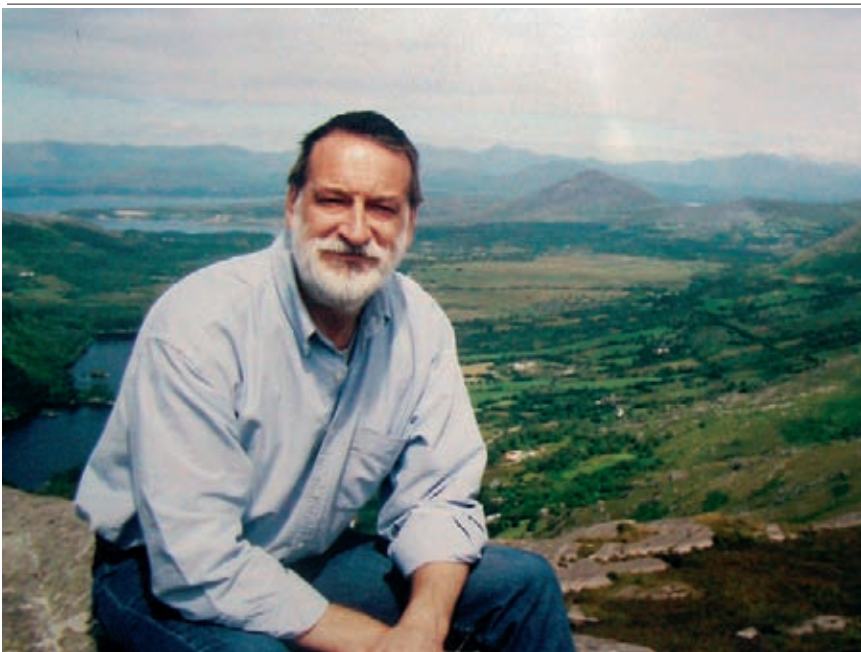
og er havnet på gaden. Tit var det politiet, der som de første endelig tog hånd om dem og sagde: Nu går den ikke længere, vi skal finde en løsning for dig.

Der er stadig alt for mange skoler i England, der er helt ansvarsløse på det her område. Dét er noget af det, den nye vejledning går i rette med: Vi lægger op til, at hvis skolerne bliver opmærksomme på et problem, så skal skolen fungere som indgang til andre instanser og muligheder. At smide en elev ud løser kun 'ordensproblemet' her og nu. Det er ikke en løsning for eleven, og skolen opnår aldrig at få erfaring i at løse problemerne på en anden og mere hensigtsmæssig måde.

Hvilke problemer er det, man tager op i vejledningen?

Vejledningen er en guide til skoler om stoffer. I Danmark ville I sikkert sige 'rusmidler', for det er ment bredt. Når man læser i vejledningen, vil man lægge mærke til, at der nederst på hver anden side står: 'Med **'stoffer'** menes **alle stoffer: Det vil sige nerve- sovemedicin, opløsningsmidler, alkohol, tobak og illegale stoffer.**

Det er et bevidst valg, at vi gentager dette budskab om og om igen. Vi har nemlig en stor PR-opgave at løse: Mange udelader tobak og alkohol, når de oplyser om 'stoffer', fordi risiko og farlighed ved disse stoffer undervurderes. De er kommet i en anden bås. De er 'produkter' eller 'nydelsesmidler', men ikke stoffer. Men det holder jo ikke. Hvis man nøgternt sammenholder stoffer ud fra deres sundhedsmæssige påvirkninger og skadelige potentiale, så er alkohol og tobak farmakologisk set meget farli-

gere end de illegale stoffer. De illegale stoffer skaber panik, fordi man ved mindre om dem - og så ser man ikke den nærmeste og allermost udbredte fare.

En handlingsorienteret guide

Hvordan er vejledningen blevet modtaget?

Det virker, som om mange er glade for den. Skolefolk er tilfredse med, at vejledningen tager udgangspunkt i de konkrete problemer, man møder i skolerne, og at den indeholder realistiske anbefalinger og handlemuligheder: Man kan finde løsningsforslag i vejledningen, næsten uanset hvilke problemer man står med.

Vejledningen er rig på eksempler på, hvordan man kan gøre tingene i praksis:

Hvordan en skole lavede en rygepolitik, der virkede - hvordan en anden skole samlede cannabisbrugende unge i en fokusgruppe for sammen at diskutere, hvordan skolen bedst kunne sætte regler op, som de unge ville forstå og acceptere. Der er fx også en beskrivelse af, hvad der skete, da man på en skole fandt ud af, at en elev i 5. klasse sniffede forskellige stoffer osv. Desuden er der tjeklister, man kan bruge, når man planlægger en forebyggende indsats samt 'køreplaner' for, hvad man kan og skal foretage sig, hvis der bliver fundet stoffer på skolen, hvis en elev er stofpåvirket, eller hvis der er stofhandel på skolen osv.

Vejledningen er udformet som en op-

slagsbog. Man kan slå op på de emner, man har brug for at vide noget om i forbindelse med et konkret problem, og der er relevante links ved alle emner, så læseren kan indhente flere oplysninger, rapporter, love og regler. Men håbet er da, at hele vejledningen vil blive læst, selvom man ved en gennemlæsning vil opleve, at der er en del gentagelser af de kernebudskaber, man gerne vil bringe ud til skolefolkene.

Hvilke undervisningsmaterialer bruger man i undervisningen i England?

Er det et frit marked, og kan man frit vælge, hvad man vil bruge, eller er der tale om bestemte, godkendte forebyggelsesmaterialer og programmer?

Der er ikke noget lovkrav til, hvor mange timer der skal undervises om stoffer, eller hvilke undervisningsmaterialer der skal bruges. Det meste undervisningsmateriale kommer fra private forlag, der efterhånden har årelang tradition for at beskæftige sig med dette område, og som laver udmærkede ting. Eksempelvis udgivet i samarbejde med 'TACADE' - Teachers Advisory Council on Alcohol and Drug Education. Eller med DrugScope, som er et uafhængigt videnscenter, der indsamler faktaoplysninger, laver udredninger, evalueringer osv. DrugScope var bl.a. med til at lave den nye vejledning.

Det med programmer bruges ikke så

Blaine Stothard har arbejdet med forebyggelse i over 30 år, først som lærer, siden som freelance konsulent. Stothard har primært arbejdet med forebyggelse i London, men har også samarbejdspartnere i bl.a. Rusland, Ukraine og Tyskland. Han har desuden udført opgaver for UNICEF, UNESCO og EU.

Blaine Stothard kan kontaktes via mail:

blaine@healthed.demon.co.uk

meget. Der findes programmer, der foregøgler, at hvis man bruger dem, så får man en stoffri skole. Der bliver ligefrem givet en garanti. Men programmerne virker ikke. Den slags garantier kan og bør man ikke udstede, og det der foregår i skolerne bør være fagligt funderet, ikke moralsk funderet. I stedet for deciderede anti-drugs-programmer - som det amerikanske DARE-program - bruger vi hellere programmer, der udvikler børnenes sociale evner. Bruger man endelig DARE, er det i en ændret og tilpasset udgave, som bl.a. indeholder evaluering.

Hvad vi ikke ser i England er, hvad man kunne kalde selvbestaldede forebyggelseskampagner. Proportionsforvrængning, hvor man ikke vil se på alkohol og tobak, men kun på illegale stoffer, kender vi godt, og selvfølgelig hænder det, at engelske aviser laver alarmerende og angstprovokerende kampagner, men de afholder sig dog fra at lave deciderede 'oplysningsmaterialer', som det sker i Danmark med jævne mellemrum. Jeg tænker her på Ekstra Bladets ecstasy-avis, BT's nye undervisningshæfte o.l.

Cannabis

Hvordan spiller den nye vejledning sammen med, at man for nyligt har gjort cannabisbesiddelse mindre strafbart i England end tidligere? Hvilke signaler giver det ungdommen?

Der har da været heftige diskussioner om det her. For mig at se er der forebyggelsesmæssigt både plusser og minusser ved nedklassificeringen.

På minussiden tæller, at de unge - og ikke kun dem - faktisk har misforstået det hele og nu tror, at brug af cannabis er legalt, hvad det ikke er. Det der er sket er en nedklassificering af stoffet cannabis fra én straffeklasse til en lavere straffeklasse på den officielle liste over forbudte narkotiske stoffer. Håndhævelsen er nedprioriteret, og straffene sænket, men at bruge eller være i besiddelse af cannabis er stadig ulovligt.

Det betyder, at skolerne faktisk har

Unge og stoffer

Vejledningen 'Drugs: Guidance for Schools', publ. by Department for Education and Skills, kan downloades på www.dfes.gov.uk/drugsguidance og www.drugscope.org.uk. Her kan man også læse mere om DrugScope – et uafhængigt videnscenter om rusmidler, som finansieres af forskellige organisationer, herunder den engelske regering, EU og forskellige fonde.

Stephen Pudney, Home Office Research Study 253. 2002: 'Road to Ruin: Sequences of Initiation into Drug use and Offending by Young people in Britain' - kan downloades på www.homeoffice.gov.uk/rds

fået en ny opgave: at gøre det klart, at cannabis stadig er illegalt. At besidde cannabis kan have konsekvenser. Skolerne skal nu forklare deres teenagere, at hvis man bruger stoffer og gør ulovlige ting, så kommer man op imod politiet og retssystemet – og dét at få en plettet straffeattest kan have alvorlige følger i det videre liv, når de skal i gang med uddannelse og arbejde, også selvom det 'kun' er cannabis.

På plussiden tæller det, at vi qua nedklassificeringen kan drosle ned for moralprædikenen og skræmmekampagner. Hvis man hele tiden får at vide, at noget er forbudt, så kan det vække større nysgerrighed og gøre det forbudte mere attraktivt.

Nu foregår det i et bedre klima, hvor lærerne ikke så tilbøjelige til at belære de unge om, hvad de skal og ikke skal, må og ikke må, og dermed er der langt større chancer for at få indflydelse på børnenes tænkning. Det er på den måde blevet en mere intelligent diskussion, der nu kan foregå i skolerne.

Du mener altså, at nedklassificeringen har været med til at forbedre didaktikken og undervisnings- og oplysningsmetoderne?

Ja, for over 40 procent af de unge har prøvet cannabis, og vi er nødt til at være realistiske. Hvis man accepterer, at disse stoffer bruges – naturligvis ikke lige i dette klasseværelse, men blandt unge i bydelen, kommunen o.a. steder - og så gennemgår de mulige konsekvenser med bøder, straf o.l., så bliver det mere troværdigt: Forbudet er der, og det kan skade dig at overtræde det – både sundhedsmæssigt og socialt. På den måde kan vi behandle de unge mere voksent – ikke med løftede pegefingre, som de alligevel ser udenom, men ved at påpege konsekvenserne. Det kan være med til at gøre vores pædagogik bedre, og det trænger den bestemt til.

Tobak og alkohol som gateway

Hvordan ser du regeringens rolle i denne udvikling?

Regeringen er nok klar over, at War on Drugs ikke kan vindes. Det blev ikke sagt officielt i forbindelse med nedklassificeringen, men jeg tror, det er den indsigt, der ligger bag. Også en erken-

delse af, at det er bedre at koncentrere ressourcerne om farligere stoffer som heroin og kokain, herunder crack, som vi har i England, men som - heldigt for jer - ikke er slået an i Danmark.

Så det handler både om at nedtone cannabis som vadesten og få mere fokus på alkohol og tobak?

Ja, det gør det. Vadestenteorien burde være død for længst, men mange hænger fast i den vildfarelse, at 'bruger man hash, så fører det nærmest automatisk til hårdere stoffer for en betydelig del af brugerne'. Det er ganske enkelt ikke tilfældet.

Der er omkring 5 mill. englændere, der regelmæssigt bruger hash. Kun 250.000 bruger heroin. Hvor er de resterende 4.750.000 blevet af? 95 % går ikke videre, og dermed må man sige, at cannabis snarere er en endestation – eller nærmere en 'ungdomsstation' på vejen til et normalt voksenliv med alkohol og tobak – end en glidebane mod decideret misbrug af hårde stoffer.

Home Office (det engelske indenrigsministerium) har for nylig offentliggjort en rapport, The Road to Ruin, der klart slår fast, at hvis der findes en vadesten eller gateway til brug af hårde stoffer, så er det alkohol og tobak. Filmen 'Train-spotting' var faktisk meget realistisk... De ryger hele tiden cigaretter, og i scene efter scene ser vi, hvordan alkohol bliver brugt, når man går efter at blive påvirket.

Heroinen kommer så oveni. Cannabis spiller ikke nogen hovedrolle. De illegale stoffer bruges tit sideløbende med alkohol, som er så let tilgængeligt, og som giver en større rus og forstærker virkningen af heroin og kokain. I stedet for at kalde det blandingsmisbrug burde man kalde det 'sideløbende mangelstofbrug' ('poly-druguse') – og det giver langt mere uforudsigelige og sundhedsskadelige virkninger end de illegale stoffer alene.

Voksne erfaringer – del dem med de unge

Så du ser altså vejledningen som tegn på, at man har lært en lektion?

I England har der været en tendens til at se ungdommen - og hvad ungdommen laver - som en trussel. Resultatet har

været, at vi har mødt de unge med mistænksomhed - nærmest fjendtlighed. Vi har problematiseret og sygeliggjort de unges stofbrug og sagt, at det er dem – de unge - som er problemet...mens vi voksne har holdt os udenfor.

Den herskende orden har været, at vi voksne kan gøre, hvad vi vil, men børnene skal gøre, hvad vi siger. Eller at moralisere og sige ting som: "Da vi var unge, da....".

Vi voksne var dydsmønstre, hvis vi selv skal sige det. Hvor meget denne selvforherligelse står i gæld til en dårlig hukommelse, og hvor meget det bare skyldes, at vi gjorde nogle andre forkerte ting end dem vore egne unge gør, skal jeg lade være usagt.

Lektionen er, at dét at se på stoffer isoleret er en misforståelse. Lektionen er også, at vi på gennemgribende vis skal passe bedre vores børn og unge, og vi skal komme dem i møde - også på stofferne. På den måde vil vi - også - kunne påvirke stofbrug. Hvis der var større imødekommethed over for de unge, så ville vi nå længere.

Efter min mening burde vi være bedre til at udnytte den situation, at den nuværende forældregeneration selv har prøvet en del i deres ungdom. I stedet for at sige: "Vi gjorde det selv, men det var noget andet dengang..." – så skal vi til at tale åbenhjertigt om tingene med hinanden. Dele erfaringer. På den måde kan vi være med til at forberede børnene til at blive samfundsborgere. Eller ligefrem betragte dem som ligeværdige samfundsborgere....

I AUSTRALIEN arbejder man på at udvikle en national strategi på narkotikaområdet. I den forbindelse har Sundhedsministeriet, Center for Ungdomssundhed og National Drug Research Unit samlet national og international viden om 'best practise' mht. forebyggelse af rusmiddelbrug. Det er viden om udskydelse af debut, forskellige stoffers udbredelse og farlighed, skadesminimering, lovgivning, fængsler m.m. Rapporten er udgivet af Ministerial Council on Drug Strategy og kan downloades på www.health.gov.au/pubhth/publicat/document/metadata/mono_prevention.htm